

6. 6. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané povinnosti advokátů vyplývající z aktuální úpravy AML

V souvislosti s předcházením praní špinavých peněz a bojem proti financování terorismu stanoví platná právní úprava advokátům řadu povinností. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně aktuální a často skloňované téma, které navíc v průběhu posledních let prodělalo několik podstatných proměn, považujeme za vhodné připomenout některé základní povinnosti, jež z agendy AML vyplývají. Tento příspěvek je určený především advokátům a klade si za cíl poskytnout základní přehled povinností, které advokáti musí v rámci výkonu advokacie v souvislosti s opatřeními proti legalizaci výnosů z trestné činnosti dodržovat.

Základním předpisem v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů („**Zákon AML**“). Advokáti nejsou povinnými osobami ve smyslu Zákona AML vždy, ale pouze ve vztahu k určitým jimi vykonávaným činnostem,[1] konkrétně:

1. při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta; nebo
2. jedná-li jménem nebo na účet klienta při:
 - obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo obchodního závodu;
 - správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku klienta;
 - zakládání, řízení nebo provozování obchodních společností, podnikatelského seskupení nebo jiného obdobného útvaru;
 - převodech peněžních prostředků.[2]

Povinnosti podle Zákona AML advokátům naopak **NE**vznikají ve vztahu k informacím získaným při:

1. poskytování běžného právního poradenství;
2. obhajobě klienta v trestním řízení;
3. zastupování klienta v řízení před soudy; nebo
4. poskytování právních rad, jež se týkají řízení uvedených pod body 2) a 3) výše, a to bez ohledu na skutečnost, zda tato řízení byla zahájena, či zda již byla ukončena.[3]

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Advokáti jsou o povinnostech, které jim vyplývají ze Zákona AML, povinni informovat klienty před poskytnutím právních služeb.[4]

Základní povinností advokátů podle Zákona AML je povinnost klienty identifikovat, a to v následujících případech:

1. je-li zřejmé, že hodnota obchodu[5] překročí částku 1.000 EUR; a
2. bez ohledu na výše uvedený limit, pokud jde o:
 - podezřelý obchod;[6]

- vznik obchodního vztahu;[7] nebo
- uzavření smlouvy o úschově.[8]

Advokát nemusí identifikaci provádět, přejímá-li identifikaci, kterou provedla jiná povinná osoba podle srovnatelného AML předpisu (např. zahraniční advokát), byla-li provedena zprostředkovaná identifikace (např. notářem nebo prostřednictvím služby CzechPOINT), případně v dalších zákonem stanovených případech.[9] V určitých případech je též možné provést tzv. zjednodušenou identifikaci (např. je-li klientem úvěrová nebo finanční instituce nebo ústřední orgán státní správy).[10]

První identifikaci klienta nebo osoby, která za klienta jedná, je nutné provést za fyzické přítomnosti identifikovaného. V rámci provádění identifikace je nutné zaznamenat nejen identifikační údaje, ale i informace s identifikací související (např. druh a číslo průkazu totožnosti, stát, který ho vydal, a dobu platnosti).[11] Je-li klient zastoupen na základě plné moci nebo zákonným zástupcem či opatrovníkem, je vedle identifikace klienta třeba též provést identifikaci zmocněnce, zákonného zástupce nebo opatrovníka. Zmocnitel musí předložit plnou moc, přičemž originál nebo ověřenou kopii plné moci je advokát (spolu s dalšími zákonem vyžadovanými údaji) povinen uchovávat po dobu 10 let od uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu s klientem.

V rámci identifikace klienta je též nutné ověřit, zda klient není politicky exponovanou osobou,[12] nebo zda není osobou, vůči které Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona č. [69/2006](#) Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů.

Vedle prvotní identifikace, která se zpravidla provádí před uzavřením smluvního vztahu mezi advokátem a klientem, má advokát povinnost též provádět kontrolu.[13] V rámci této kontroly je advokát povinen:

1. zjišťovat účel a povahu obchodu;
2. zjišťovat vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného majitele;
3. v rozsahu potřebném pro posouzení rizik průběžně sledovat obchody prováděné klientem a přezkoumávat zdroje peněžních prostředků nebo jiného majetku klienta, kterého se obchod týká;
4. v rámci obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou přijmout vhodná opatření ke zjištění původu jejího majetku.[14]

Odmítne-li se klient podrobit identifikaci nebo nelze-li identifikaci nebo kontrolu provést, je advokát povinen odmítnout navázat obchodní vztah, nebo je povinen jej ukončit a konkrétní klientův pokyn neuskutečnit.[15] Situace, kdy se klient odmítá podrobit kontrole, nebo kdy odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná, je jedním z příkladů podezřelého obchodu.[16]

V případě, že advokát v rámci své činnosti zjistí podezřelý obchod, je povinen tuto informaci bez zbytečného odkladu, nejpozději do 5 kalendářních dnů, oznámit.[17] Na rozdíl od jiných povinných osob, však tyto skutečnosti neoznamuje Finančnímu analytickému úřadu, ale České advokátní komoře.[18]

Advokát je vůči klientovi ohledně učinění oznámení nebo šetření podezřelého obchodu povinen zachovávat mlčenlivost.[19] Nikoliv však v případech, pokud by uvedené skutečnosti měly být klientovi sděleny ve snaze odradit ho od zapojení se do činnosti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.[20]

Otázkou vztahu předpisů Evropské Unie, které Zákon AML harmonizuje[21], a práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („**EÚLP**“) v souv. s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské Unii, se zabýval též velký senát Soudního dvora EU. V

rozsudku C-305/05 ze dne 26. 6. 2007 ESD konstatoval, že „*informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl . 6 odst. 1 směrnice 91/308 a uloženy advokátům čl . 2a odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl . 6 odst. 3 druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl . 6 odst. 2 EU*“.

V předmětném rozsudku ESD argumentoval mimo jiné tím, že „*požadavky vyplývající z práva na spravedlivý proces již z definice předpokládají spojitost se soudním řízením*“. Vzhledem ke skutečnosti, že platná právní úprava Evropské Unie[22] osvobozuje advokáty od povinnosti informovat a spolupracovat s příslušnými orgány v souvislosti s obhajobou klienta v trestním řízení nebo při zastupování klienta v řízení před soudy[23], ESD porušení článku 6 EÚLP neshledal.

Mgr. Adam Janovác,
advokát

Mgr. Iva Svobodová, LL.M.,
advokátní koncipientka

[ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 - 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@randalegal.com

[1] Usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku v této souvislosti hovoří o tzv. „sledovaných činnostech“

[2] Povinně uváděné informace doprovázející bezhotovostní převody peněžních prostředků jsou upraveny nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků. § 14 Zákona AML stanoví podmínky, za jakých se povinnosti vyplývající z daného nařízení nevztahují na převody peněžních prostředků nebo peněžní služby, jimž se provádí platba za dodávku zboží nebo poskytování služeb

[3] viz § 27 Zákona AML

[4] Usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku, čl. 1 odst. 3

[5] Obchodem je jakékoliv jednání povinné osoby s jinou osobou, které směřuje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osobě, viz § 4 odst. 1 Zákona AML

[6] Podezřelým je takový obchod, který je či má být uskutečněn za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů trestné činnosti nebo obchod vyvolávající podezření, že souvisí s financováním terorismu. Viz § 6 odst. 1 Zákona AML

[7] Obchodním vztahem je smluvní vztah mezi povinnou osobou a jinou osobou, jehož účelem je nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osobě., viz. § 4 odst. 2 Zákona AML

[8] Identifikaci je dle § 7 odst. 2 Zákona AML nutné provést též v případech nákupu nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje nebo přijímání věcí do zástavy, nebo v případech výplaty zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele

[9] viz § 10, 11 a 13a Zákona AML

[10] viz § 13 Zákona AML

[11] viz § 8 odst. 2 Zákona AML

[12] Politicky exponovanou osobou není jen fyzická osoba, která je nebo byla ve významné veřejné funkci s celostátním nebo regionálním významem, ale i fyzická osoba této osobě blízká, nebo například i skutečný majitel svěřenského fondu, o kterém je povinné osobě známo, že byl vytvořen ve prospěch osoby zastávající významnou veřejnou funkci. V podrobnostech viz § 4 odst. 5 Zákona AML

[13] Situace, kdy je advokát povinen kontrolu provést, vymezuje § 9 Zákona AML. Obecně se jedná o případy, kdy je dána povinnost provést identifikaci, dále např. v případě obchodu s politicky exponovanou osobou nebo s osobou z vysoce rizikové země určené podle nařízení Komise (EU) 2016/1675 ze dne 14. července 2016

[14] viz § 9 odst. 2 Zákona AML

[15] srov. § 15 Zákona AML. Povinnost neuskutečnit obchod je dána například i v případě, že advokátovi není znám původ majetku politicky exponované osoby

[16] viz § 6 odst. 2 Zákona AML

[17] Tím není dotčena zákonná povinnost advokáta překazit přípravu nebo spáchání trestného činu legalizace výkonu z trestné činnosti nebo financování terorismu ve smyslu § 367 trestního zákoníku. Srov. čl. 7 odst. 5 Usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku

[18] Oznámení o podezřelém obchodu se činí prostřednictvím pověřeného člena kontrolní rady ČAK a provádí se na formuláři, který je přílohou usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku, srov. § 18 ve spojení s § 27 odst. 3 Zákona AML.

[19] V podrobnostech § 38 Zákona AML

[20] viz § 40 odst. 3 Zákona AML

[21] zejm. směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015

[22] ESD v odůvodnění rozsudku odkazoval na směrnici Rady 91/308/EHS ze dne 10. 6. 1991, jež byla nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015. Princip osvobození advokátů od povinností ukládaných směrnicí ale zůstal zachován a proto je odůvodnění ESD nadále aplikovatelné.

[23] srov. § 27 odst. 1, písm. b), c), d) Zákona AML

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)